

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

**ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ
V KROMĚŘÍŽI**

Váš dopis čj. / ze dne: SPP/010626/2025/Ku/3.2.2025
Naše čj. NPU-373/10180/2025
Vyřizuje: Mgr. Melichová Lenka DiS.
Spisový znak: 82.1

Kroměříž 18.2.2025

Městský úřad Kroměříž
Odbor kultury, cestovního ruchu a
památkové péče.
Oddělení státní památkové péče
1. máje 3191
767 01 KROMĚŘÍŽ

Kroměříž, Velké nám. čp 115/1, par. č. 217, k.ú. Kroměříž, kraj Zlínský. Objekt je kulturní památkou evidovanou v ÚSKP pod rej. č. 33021/7-6009.

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 14 odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

Obnova klempířských, pasířských a kovářských prvků 6. NP radniční věže, Velké náměstí č.p. 115/7, Kroměříž.

Přílohy žádosti:

- kopie žádosti o závazné stanovisko
- list vlastnictví
- katastrální mapa
- „Restaurátorský průzkum a záměr na obnovu klempířských, pasířských a kovářských prvků 6. NP radniční věže v Kroměříži“, vypracoval Ing. Jiří Kmošek 6.1.2025.

Popis zamýšlených prací:

Aktuálně předložený záměr předkládá návrh obnovy střešního pláště věže, ale věnuje se zejména návrhu restaurování zdobných kovových prvků věže.

Jsou navrženy následující postupy:

Měděná krytina:

Provedení detailní revize klempířských prvků střešního pláště.

Doplnění chybějících měděných prvků dle zachovalých předloh (profilované římsy, oplechování vnějších a vnitřních částí luceren).

Obnova poškozených pájených spojů klempířských prvků.

Nahrazení všech železných spojovacích prvků za měděné.

Eliminace vodivých spojů mezi měděným oplechováním a kovanými železnými prvky například vložením teflonové pásky a aplikace vhodné povrchové úpravy železných prvků.

Kovaná špice s měděnou a zlacenou makovicí

Demontáž kované špice a její restaurování v ateliéru

Provedení rozšířeného stratigrafického sondážního a laboratorního průzkumu zachovalých povrchových úprav na kovaných prvcích špice, prolamované korouhvi a tepané měděné makovici a hvězdici s cílem určit nejstarší zachovalou povrchovou úpravu jednotlivých prvků.

Očištění korozních produktů z železných prvků tryskáním jemným abrazivem a aplikací reverzibilní antikorozi povrchové úpravy epoxiesterovou barvou plněnou práškovým zinkem a finálního barevného polyuretanového emailu dle výsledku stratigrafického průzkumu.

V případě potřeby doporučujeme doplnit chybějící nebo silně poškozené kované prvky přesnými tvarovými kopiemi dle zachovalých předloh.

Kovanou prolamovanou korouhev je nutné mechanicky rozvolnit a dle technických možností zajistit její plynulé otáčení kolem osy.

Očištění korozních produktů mědi a železa z povrchu měděných tepaných prvků prostřednictvím chelatačních rozpouštědel v kombinaci s mechanickým čištěním mosaznými jemnými kartáčky a plavenou křídou.

Otvory v měděné makovici je doporučeno z vnitřní strany zapájet nízko tavitelnou pájkou.

Přezlacení původně zlacených měděných prvků technikou zlacení plátkovým zlatem (trojitě v ryzosti min. 23 karátů) na mixtion. Povrch měděných prvků před zlacením doporučujeme opatřit vrstvou zinkofosfátové základové barvy a svrchního barevného polyuretanového emailu v odstínu žluté.

Charakteristika věci

Radnice na Velkém náměstí je situována na exponovaném místě v nároží s Kovářskou ulicí. Jedná se o urbanisticky velmi hodnotnou, ve svém jádru renesanční stavbu. Nárožní dvoupatrová budova je obrácena hlavním průčelím do náměstí. V ose budovy předstupuje z uliční linie polovinou své hmoty hranolová věž završená otevřeným ochozem s balustrovým zábradlím, do něhož částečně zasahují ciferníky hodin. Okraj střechy v podobě stlačené helmy s polygonálními lucernami nesou dřevěné hranolové pilířky osazené na kamenném parapetu zábradlí. Všechny historické dřevěné části ochozu 6. NP jsou dubové a datované provedeným dendrochronologickým průzkumem do roku 1649/1650. Toto zjištění je v souladu s letopočtem 1654 proraženým na korouhvičce. Původně renezanční věž byla opravována naposledy v 90 letech 20. století a v nedávných letech došlo k opravě ciferníku hodin a k lokálním vysprávkám omítky v okolí hodin, při nichž byly nalezeny historické malované ciferníky.

Horní lucerna věže je zakončena kovanou špicí s měděnou a zlacenou makovicí, prolamovanou korouhví a měděnou hvězdici osazenou na vrcholu špice. Tvar byl v minulosti pravděpodobně mírně odlišný, jak ukazují historické fotografie z roku 1884. Od 30. let 20. století se ale už na fotografiích objevuje stávající tvar.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně-historických hodnot:

K budově radnice je vypracován Stavebně historický průzkum: Kolařík, V., Merta, D., Peška, M.: Stavebně historický průzkum, Kroměříž, Radnice a bývalý pivovar, Archaia Brno o.p.s., 2016, jehož součástí je dendrochronologie předmětných prvků.

Z pohledu památkové péče jsou chráněnými hodnotami nejen materiálová podstata všech historických prvků radniční věže, ale i charakteristické povrchové úpravy a tvarosloví.

Kovové prvky vrcholové špice spolu s makovicí, hvězdou a korouhví jsou prvky uměleckého řemesla v kovu bez polychromie (kovářské prvky) a se zlacením (hvězda a makovice) ve smyslu zákona o státní památkové péči.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že posuzované práce:

budou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturněhistorických hodnot, budou-li splněny následující podmínky:

1. Nový návrh řešení defektů střešního pláště bude součástí projektové dokumentace.
2. Po demontáži špice s makovicí, korouhvičkou a hvězdou bude svolán kontrolní den za účasti obou složek státní památkové péče, zástupce vlastníka a restaurátora a budou na něm prezentovány výsledky rozšiřujícího průzkumu
3. Po ukončení restaurátorských prací bude avizovaná závěrečná restaurátorská zpráva odevzdána zástupci NPÚ ÚOP v Kroměříži v rámci předávacího řízení, nejpozději však do měsíce po ukončení prací.

Zdůvodnění:

Předložený restaurátorský záměr v sobě obsahuje i návrh údržby střešní krytiny věže. Vyhodnocení stavu bylo provedeno na základě fotografií, které byly pořízeny z plošiny. Na základě fotografií se předpokládá, že střešní plášť nebude nutné snímat a navrženy jsou pouze lokální opravy převážně v místech spojů. Restaurátor doporučuje, aby byla provedena detailní revize všech spojů a jednotlivých prvků oplechování. Z památkového hlediska by bylo žádoucí stávající krtinu, která již má přirozenou patinu, ponechat, nicméně za stávajícího stavu poznání není množné její ponechání, či demontáž posoudit. Z předloženého záměru není zřejmý rozsah navrhovaných oprav, nejsou navrženy detaily spojů, není zřejmé, zda by měly být chybějící prvky (např. klenák nad otvorem v lucerně, či chybějící římsy) zhotoveny z nové mědi, či z mědi předpatinované, zda je možné uvolněné prvky opětovně použít, nebo by měly být zhotoveny taktéž z nového materiálu, jak by měly být řešeny praskliny cínovaných spojů, atd. Součástí předloženého záměru není posudek stavu výdřevy luceren, který bude při posuzování možností sejmutí či ponechání střešního pláště hrát významnou roli.

Proto stanovujeme podmínku č. 1 o zapracování návrhu rekonstrukce střešního pláště věže do komplexní projektové dokumentace, která se v současné době připravuje. Návrh obnovy střechy musí vycházet z komplexních poznatků o stavu nejen pláště samotného, ale zejména nosné konstrukce a brát taktéž v úvahu vizuální stránku pohledově velmi exponované věže, jedné z významných dominant historického jádra Kroměříže. Záměr by měl obsahovat návrhy spojů a vypořádat se s otázkou materiálu doplňovaných prvků s ohledem na funkčnost, kontinuitu ale i estetickou stránku vizuálně dominantního zastřešení věže (podmínka č. 1)

Návrh restaurování kovových prvků špice je z pohledu památkové péče akceptovatelný. Předkládá postupy a materiály běžně užívané při restaurování děl obdobné povahy. Za stávajících možností přístupu ke špici, báni a ostatním prvkům není možné zhotovit detailní průzkum barevnosti. Na základě analogií míry degradace a viditelného stavu stékající rzi až na vrchol poslední lucerny lze předpokládat, že se souvislejší vrstvy povrchových úprav nezachovaly. Po navrhovaném sejmutí celé špice by mělo dojít k hlubšímu průzkumu. Pokud by tento průzkum odhalil torza povrchových vrstev, popřípadě odhalil skutečnosti, které nebylo možné poznat při průzkumu z plošiny, je třeba neprodleně informovat zástupce památkové péče. Nejpozději po vyhodnocení rozšiřujícího průzkumu bude svolán kontrolní den za účasti obou složek státní památkové péče, na němž budou výsledky průzkumu prezentovány (podmínka č. 2).

Zpracování restaurátorské zprávy a její uložení v archivu NPÚ je nezbytné jak pro kontrolu úspěšnosti zásahu v průběhu času, tak i pro další péči o dotčenou památku. Požadavek na odevzdání závěrečné restaurátorské zprávy odborné organizaci státní památkové péče má oporu v § 14 odst. 9 zákona č. 20/1987 o státní památkové péči a vychází z ust. § 10 odst. 3 písm. C) prováděcí Vyhlášky č. 66/1988 Sb. (podmínka č. 3).

Doporučení:

Doporučujeme, aby restaurátorská zpráva byla vypracována dle metodického listu NPÚ č. 4/2006 ze dne 4.9. 2006, č.j. NPÚ 302/6662/2006 (viz památkové listy 22/2006).

Prameny a literatura:

Kolařík, V., Merta, D., Peška, M.: Stavebně historický průzkum, Kroměříž, Radnice a bývalý pivovar (Velké náměstí 1, Prusinovského 2, Kovářská 1). Archaia Brno o.p.s., 2016, str. 40.

Kyncl, T.: Dendrochronologická analýza vzorků. In: Kolařík, V., Merta, D., Peška, M.: Stavebně historický průzkum, Kroměříž, Radnice a bývalý pivovar (Velké náměstí 1, Prusinovského 2, Kovářská 1). Archaia Brno o.p.s., 2016, str. 47-49.

Žádáme Vás o zaslání závazného stanoviska ihned po jeho vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem o státní památkové péči.

Ing. Ladislav Buchta
vedoucí odboru péče o památkový fond